

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 13.9.2011
KOM(2011) 551 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**BUDOWANIE ZAUFANIA DO EUROPEJSKIEGO WYMIARU
SPRAWIEDLIWOŚCI
NOWY WYMIAR EUROPEJSKIEGO SZKOLENIA DLA PRACOWNIKÓW
WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI**

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**BUDOWANIE ZAUFANIA DO EUROPEJSKIEGO WYMIARU
SPRAWIEDLIWOŚCI
NOWY WYMIAR EUROPEJSKIEGO SZKOLENIA DLA PRACOWNIKÓW
WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI**

1. WPROWADZENIE

Unia Europejska opiera się na rządach prawa, które łączy prawo unijne z krajowymi systemami prawa. Oba systemy są stosowane przez sędziów krajowych, pracujących w różnych systemach i tradycjach prawnych. Utworzenie europejskiej kultury sądowniczej, w pełni zgodnej z zasadą pomocniczości i niezawisłości sądowniczej, ma zasadnicze znaczenie dla wydajnego funkcjonowania europejskiej przestrzeni sądowej. Szkolenie pracowników wymiaru sprawiedliwości jest bardzo ważnym elementem tego procesu, ponieważ zwiększa wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi, przedstawicielami zawodów prawniczych i obywatelami.

Celem Komisji Europejskiej jest umożliwienie, do 2020 r., wzięcia udziału w szkoleniach dla pracowników wymiaru sprawiedliwości połowie przedstawicieli środowisk prawniczych w Unii Europejskiej przy wykorzystaniu wszystkich środków dostępnych na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim, zgodnie z celami programu sztokholmskiego¹.

Osiągnięcie tego celu wymaga zaangażowania i pełnej współpracy zainteresowanych podmiotów na wszystkich szczeblach. Jest niezwykle istotne, aby państwa członkowskie, instytucje wymiaru sprawiedliwości, szkoły kształcące jego kadry oraz przedstawiciele zawodów prawniczych zintensyfikowali działania w zakresie szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości. Ponieważ są one najbardziej właściwymi podmiotami do zapewnienia uwzględnienia prawa unijnego w szkoleniach krajowych, działania na poziomie europejskim będą uzupełnieniem działań krajowych.

Prawo unijne na szczeblu krajowym

Prawo unijne ma zastosowanie do licznych i różnorodnych działań na szczeblu krajowym. Ma ono istotny wpływ na codzienne życie ludzi i przedsiębiorstw. Tworzy prawa i obowiązki, na których strażą muszą stać sądy krajowe. Sędzia krajowy stał się pierwszoplanowym sędzią prawa unijnego. Na skutek kolejnych zmian do Traktatów Unii Europejskiej wzrósł zakres i wpływ prawa unijnego, polepszył się również dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Traktat lizboński wzmocnił kompetencje Unii, zwłaszcza w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

¹ [Dz.U. C 115 z 2010, s. 1.](#)

Wzajemne zaufanie na rzecz wzajemnego uznawania

Wzajemne uznawanie jest podstawą współpracy sądowniczej w sprawach cywilnych i karnych, co zostało zapisane w art. 67, 81 i 82 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Zrozumienie różnych krajowych systemów prawnych jest konieczne dla zapewnienia uznawania orzeczeń sądowych, współpracy między władzami sądowymi i sprawnego wykonywania orzeczeń. Ma to również zasadnicze znaczenie dla budowania wzajemnej pewności i zaufania. Sędziowie krajowi sądów wszystkich instancji od Sycylii po Laponię powinni dysponować wystarczającym poziomem wiedzy na temat prawa unijnego i krajowych systemów prawnych.

Skuteczne wdrażane prawa unijnego

Rozwojowi prawa unijnego musi towarzyszyć jego skuteczne wdrażanie², gwarantujące pewność prawną i jednolitą interpretację prawa. Szkolenie sędziów i przedstawicieli środowisk prawnych w zakresie prawa unijnego jest jednym z najważniejszych zaleceń sprawozdania Maria Montiego³ i ma na celu umożliwienie obywatelom i przedsiębiorcom ochrony swoich praw i zapewnienia skuteczności jednolitego rynku. W planie działania służącym realizacji programu sztokholmskiego⁴ oraz w Sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE – 2010 r.⁵ Komisja określiła to mianem celu priorytetowego. Również Parlament Europejski podkreśla, że odpowiednie szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości znacząco przyczyniają się do poprawy funkcjonowania rynku wewnętrznego i ułatwiają obywatelom wykonywanie swoich praw⁶.

Wyraźne wsparcie Unii Europejskiej

Traktat lizboński⁷ nadał Unii Europejskiej kompetencje z zakresie „wspierania szkolenia sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości” w kwestiach dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych. Strategia „Europa 2020”⁸ wzywa do efektywnego inwestowania w szkolenia i stworzenia spójnego kontekstu prawnego na szczeblu europejskim. Komisja skorzysta z tych nowych możliwości, aby stworzyć trwałe i wiążące ramy szkoleń w zakresie unijnego dorobku prawnego.

Parlament Europejski konsekwentnie popiera rozwój prawdziwej europejskiej kultury sądowniczej jako warunku wstępnego utworzenia europejskiej przestrzeni sądowniczej⁹. Rada Europejska¹⁰ wezwała do podjęcia zdecydowanych działań na szczeblu Unii, aby rozwijać prawdziwą europejską kulturę sądownictwa i egzekwowania prawa.

Elementy te, rozpatrywane łącznie wymagają znaczącej zmiany w sposobie organizacji europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej pod względem koncepcji i skali, tak aby były one systematycznie dostępne dla przedstawicieli

² „Skuteczna Europa – stosowanie prawa wspólnotowego”, COM(2007) 502 wersja ostateczna.

³ M. Monti, [Nowa strategia na rzecz jednolitego rynku](#), 9 maja 2010 r.

⁴ [COM\(2010\) 171](#).

⁵ [COM\(2010\) 603](#).

⁶ Rezolucja w sprawie [szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości – programu sztokholmskiego](#), 17 czerwca 2010 r.

⁷ Artykuły 81 ust. 2 lit. h) i 82 ust. 1 lit. c) [TFUE](#).

⁸ [COM\(2010\) 2020 wersja ostateczna](#).

⁹ Sprawozdanie [2010/2080\(INI\)](#).

¹⁰ Zob. przypis 1, s. 2.

środowisk prawniczych zaangażowanych we wdrażanie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

W 2010 r. Komisja uruchomiła szeroko zakrojone konsultacje ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, w tym z Parlamentem Europejskim, państwami członkowskimi, Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejską Siecią Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN) i jej członkami, członkami Forum ds. Wymiaru Sprawiedliwości¹¹, w szczególności z Akademią Prawa Europejskiego (ERA), Radą Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy (CCBE), Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE), europejską siecią rad sądownictwa (ENCJ), Siecią Prezesów Sądów Najwyższych Unii Europejskiej, Stowarzyszeniem Rad Stanu i Naczelnym Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej. Ich wkład¹² został wykorzystany do zdefiniowania najważniejszych działań i priorytetów.

2. ZMIANA DYNAMIKI: PRZESZKOLENIE POŁOWY PRZEDSTAWICIELI ŚRODOWISK PRAWNICZYCH W UNII EUROPEJSKIEJ DO 2020 R.

W Unii Europejskiej jest wielu przedstawicieli środowisk prawniczych, w tym sędziów, pracowników sądów i innych przedstawicieli zawodów prawniczych.¹³

Przedstawiciele środowisk prawniczych w 27 państwach członkowskich

Zawodowi sędziowie	79 100
Prokuratorzy	35 032
Prawnicy, radcy prawni, adwokaci	868 615
Pracownicy sądu	351 220
Komornicy	29 060
Notariusze	38 269
Ogółem	1 401 296¹⁴

Szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości w zakresie unijnego dorobku prawnego, czy to na szczeblu krajowym czy europejskim, są w dalszym ciągu ograniczone. W maju 2011 r. 51 % sędziów i prokuratorów przyznało, że nigdy nie uczestniczyli oni w szkoleniu dla pracowników wymiaru sprawiedliwości na temat prawa Unii Europejskiej lub innego państwa członkowskiego, natomiast 74 % przyznało, że liczba spraw związanych z prawem unijnym w ostatnich latach wzrosła. 24 % sędziów i prokuratorów nigdy nie uczestniczyło w szkoleniu na temat prawa unijnego, ponieważ szkolenie takie nie było

¹¹ [Forum ds. Wymiaru Sprawiedliwości](#).

¹² Podsumowanie ustaleń konsultacji można znaleźć [tutaj](#).

¹³ Artykuły 81 ust. 2 lit. c) i 82 ust. 1 lit. c) TFUE wyraźnie odnoszą się do „sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości”. Prawnicy, którzy stanowią wprawdzie niezależną grupę zawodową, są integralnym i niezbędnym elementem działalności sądowniczej i odgrywają centralną rolę we wdrażaniu prawa unijnego. Jeżeli chodzi o notariuszy, są oni w mniejszym stopniu zaangażowani w działalność sądowniczą, ale w niektórych państwach członkowskich posiadają pewne kompetencje w dziedzinie sądowej, przez co również przyczyniają się do wdrażania prawa unijnego. Biorąc pod uwagę ducha i cele postanowień Traktatu, możliwe jest rozszerzenie tych przepisów na wymienione powyżej zawody.

¹⁴ [European judicial systems 2010](#), CEPEJ, Rada Europy (Niemcy: dane za 2006 r.).

dostępne¹⁵. Działania znacząco różnią się w poszczególnych państwach członkowskich; liczba szkolonych co roku sędziów lub prokuratorów sięga od 240 do 13 000. W latach 2007–2010 Komisja sfinansowała lub współfinansowała 162 projekty, w których udział wzięło blisko 26 000 uczestników.

Pierwszeństwo daje się **sędziom i prokuratorom**, ponieważ odpowiadają oni za wdrażanie i przestrzeganie prawa unijnego, jednak szkolenia te są również niezwykle ważne dla innych przedstawicieli zawodów prawniczych. Pracownicy sądowi muszą udzielać wsparcia ofiarom zgodnie z europejskimi ramami prawnymi. Obywatele europejscy wykonujący swoje prawo do swobodnego przemieszczania się mogą znaleźć się w sytuacji, w której potrzebować będą usług prawników lub notariuszy z wiedzą specjalistyczną na temat ustawodawstwa unijnego. Zadaniem wszystkich przedstawicieli zawodów prawniczych jest też zapewnienie optymalnego udziału dzieci w systemach sądowniczych.¹⁶

Szkolenia dla funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości są również istotne, a w połowie 2012 r. Komisja przedstawi komunikat na temat opracowania europejskiego programu szkoleniowego dla funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości.

Celem jest dotarcie do wszystkich przedstawicieli środowisk prawniczych: sędziów, prokuratorów, pracowników sądu, prawników lub innych przedstawicieli zawodów prawniczych.

3. SZKOLENIA UKIERUNKOWANE NA PROFESJONALISTÓW

Praktyczne podejście do europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości

Europejskie szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości powinny być ukierunkowane na praktykę, aby przyciągnąć przedstawicieli środowisk prawniczych, którzy są niezbędni w funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. Powinny one być przydatne w ich codziennej pracy, krótkie i wykorzystywać skuteczne metody nauczania. W maju 2011 r. 19 % sędziów i prokuratorów nie wzięło udziału w żadnym szkoleniu na temat prawa unijnego ze względu na brak czasu¹⁷.

Europejskie szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości powinny obejmować **szkolenie początkowe i kształcenie ustawiczne**. Każdy nowy prawnik powinien od samego początku znać prawo unijne. Szkoleniu początkowemu, przeprowadzanemu przed podjęciem obowiązków lub w momencie ich podjęcia, musi być uzupełniane przez uczenie się przez całe życie, aby ułatwić przedstawicielom zawodów prawniczych aktualizację wiedzy i aby wiedzieli oni, gdzie i w jaki sposób mogą uzyskać nowe umiejętności i informacje.

W ocenie ilości pracy sędziów i prokuratorów **czas** spędzony poza sądem państwa członkowskie powinny postrzegać jako inwestycję w jakość **wymiaru sprawiedliwości**.

¹⁵ Wstępne dane statystyczne; opracowanie Parlamentu Europejskiego „[Judicial training in the EU Member States](#)”, które zostanie opublikowane w październiku 2011 r.

¹⁶ [COM\(2011\) 60](#).

¹⁷ Zob. przypis 15 s. 4.

Określanie obszarów priorytetowych

Dorobek prawny Unii Europejskiej, obejmujący prawo materialne i procesowe, instrumenty współpracy sądowej i powiązane orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, powinny znaleźć się w centrum zainteresowania europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości.

W toku konsultacji podmioty zainteresowane zidentyfikowały potrzeby w następujących **obszarach polityki**, które nie mogły zostać uznane za priorytety szkoleniowe: prawo ochrony środowiska; prawo cywilne, prawo zobowiązań, prawo rodzinne i handlowe, prawo konkurencji, prawa własności intelektualnej; prawo karne (zwłaszcza wdrożenie europejskiego nakazu aresztowania), przestępstwa przeciwko interesom finansowym Unii; prawa podstawowe i ochrona danych. Priorytety mogą być ustalane również w dziedzinach, w których UE zidentyfikowała niski poziom przestrzegania pewnych przepisów sektorowych lub gdy przepisy sektorowe są niezwykle złożone i techniczne.

Komisja Europejska uwzględni te obszary priorytetowe, opracowując programy finansowe szkoleń.

Wymiany krótkoterminowe

Poza znajomością prawa unijnego istotne jest, aby europejska przestrzeń sądowa opierała się na zaufaniu i zastosowaniu zasady wzajemnego uznawania, aby przedstawiciele zawodów prawniczych poszerzali swoją wiedzę na temat systemów wymiaru sprawiedliwości w całej Europie.

Wymiany **należą do najlepszych sposobów** uzyskania praktycznej **znajomości instrumentów prawa unijnego i innych systemów prawnych, wymiany doświadczeń**, a tym samym zwiększania wzajemnego **zaufania** i zrozumienia.

Komisja pragnie rozwijać program wymian, **począwszy od nowo mianowanych sędziów i prokuratorów**. Powinny być one organizowane w czasie szkolenia początkowego przez krajowe podmioty szkolące kadry wymiaru sprawiedliwości. Od samego początku umożliwiłyby one sędziom i prokuratorom uświadomienie sobie europejskiego wymiaru swojej roli oraz pełne zaangażowanie się.

Komisja Europejska zamierza rozpocząć program dwutygodniowych wymian dla nowych sędziów i prokuratorów od 2014 r. Docelowo wszyscy nowo mianowani sędziowie i prokuratorzy (ok. 2 500 osób rocznie) mieliby uczestniczyć w wymianach organizowanych przez krajowe podmioty szkolące kadry wymiaru sprawiedliwości.

Technologia wspiera szkolenia: Europejski portal e-Justice oraz nauczanie za pośrednictwem Internetu i nośników elektronicznych

Europejski portal e-Justice jest punktem kompleksowej obsługi skierowanym do obywateli, przedsiębiorców i przedstawicieli zawodów prawniczych. Portal zawiera wiele informacji, **w 22 językach**, służących jako **narzędzie referencyjne w kontekście kształcenia kadr wymiaru sprawiedliwości**. Portal będzie w dalszym ciągu rozwijany, tak aby dostarczać informacji na temat organizatorów szkoleń i samych szkoleń w celu zapewnienia łatwego dostępu do prawnych baz danych i wysokiej jakości materiałów szkoleniowych, a także aby

służyć jako **punkt pierwszego kontaktu w zakresie możliwości współfinansowania** udostępnianych przez Komisję.

Inwestycje w **kształcenie za pośrednictwem Internetu i nośników elektronicznych** są także konieczne, zwłaszcza po to, by uwzględnić ograniczenia czasowe, z którymi borykają się przedstawiciele zawodów prawniczych.

Komisja zapewni wsparcie na rzecz europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości ze strony Europejskiego portalu e-Justice.

Komisja będzie propagować rozwój kształcenia za pośrednictwem Internetu i nośników elektronicznych jako elastycznego narzędzia pozwalającego na dotarcie do większej liczby użytkowników końcowych.

Opracuje ona również praktyczne wytyczne dotyczące specyficznych dla środowiska sądowego zachowań związanych z uczeniem się oraz optymalnie dostosowane metody szkolenia, które obejmą również ocenę jakości i skutków oraz wykorzystanie wspólnych wskaźników i kryteriów jakości.

Rozwijanie umiejętności językowych

Opanowanie języka obcego i terminologii prawnej i prawniczej w tym języku jest ważne, dlatego powinno wchodzić w zakres kształcenia ustawicznego przedstawicieli zawodów prawniczych. Jest to warunek konieczny do skutecznych kontaktów między państwami członkowskimi, które stanowią podstawę współpracy sądowej.

Jest niezwykle istotne, aby wszystkie zainteresowane podmioty przykładły wagę do szkoleń w zakresie terminologii prawnej i prawniczej w językach obcych.

4. WYKORZYSTANIE ISTNIEJĄCYCH STRUKTUR I SIECI

Przeszkolenie połowy przedstawicieli zawodów prawniczych w Unii Europejskiej do 2020 r. stanowi wspólne wyzwanie. Można mu najlepiej stawić czoła opierając się na **mocnych stronach i doświadczeniach istniejących struktur, podmiotów oraz sieci krajowych i europejskich**. W związku z tym oraz aby zapewnić niezbędne poszanowanie niezawisłości sądów i samoorganizacji stowarzyszeń zawodowych prawników, notariuszy i komorników, tworzenie struktury monopolistycznej na szczeblu europejskim nie byłoby odpowiednie.

Najlepszym rozwiązaniem jest **wspieranie rozwoju działań w zakresie europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości przez wszystkie zainteresowane podmioty**, dbając jednocześnie o to, aby ich ramy działań zaspokajały potrzeby wszystkich podmiotów, promowały synergie i doskonalenie wyników szkoleń.

Wykorzystanie istniejących mocnych stron na szczeblu krajowym

Potencjał szkoleniowy w państwach członkowskich, które ponoszą główną odpowiedzialność za **jakość i zakres kształcenia pracowników wymiaru sprawiedliwości**, już jest ogromny. Szkoły prawa oferujące kształcenie początkowe i ustawiczne istnieją w 17 państwach członkowskich. W pozostałych państwach kształcenie jest organizowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości, Radę Sądownictwa lub służby sądowe. Izby adwokackie lub

stowarzyszenia notariuszy określają krajowe wymogi w odniesieniu do kształcenia ustawicznego swoich członków lub organizują szkolenia.

Istniejące struktury na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym mają zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania, aby szkolenia pracowników wymiaru sprawiedliwości obejmowały sesje na temat prawa unijnego i procedur oraz dla zwiększania ich częstotliwości, skuteczności i wpływu na codzienną pracę.

W 2001 r. Ecole Nationale de la Magistrature (Francja), Centro de Estudos Judiciários (Portugalia) i Escuela Judicial del Consejo General del Poder Judicial (Hiszpania) rozpoczęły bliską współpracę obejmującą wymiany przyszłych sędziów i prokuratorów w ramach organizowanych w tych trzech państwach szkoleń, które koncentrowały się na kwestiach związanych z prawem europejskim i ich własnych systemach prawnych. Działania te są od tego czasu nieprzerwanie kontynuowane, zostały też poszerzone o udział innych instytucji kształcenia zawodowego. W 2010 r. inicjatywa, zrzeszająca już 13 państw, została włączona w ramy Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN).

Od kilku lat stowarzyszenia adwokatów z Perpignan i Barcelony organizują roczne wspólne seminaria w celu omówienia powtarzających się trudności związanych z wdrażaniem unijnych ram prawnych w przypadkach transgranicznych.

Nie we wszystkich państwach dostępne jest **szkolenie początkowe**. W maju 2011 r. 43 % sędziów i prokuratorów przyznało, że w ramach studiów prawniczych nie studiowało prawa Unii Europejskiej, Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności ani prawa innego państwa członkowskiego, a 63 % nie wzięło udziału w żadnym szkoleniu początkowym w zakresie prawa unijnego przed podjęciem swoich obowiązków¹⁸. Jednak nowi przedstawiciele zawodów prawniczych powinni dysponować wystarczającą **znajomością** unijnych instrumentów współpracy sądowej i wypracować **odruch** regularnego konsultowania orzecznictwa na szczeblu europejskim w celu weryfikacji krajowej transpozycji, a także korzystania z procedury orzeczenia w trybie prejudycjalnym Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Kształcenie ustawiczne jest dostępne we wszystkich państwach członkowskich, nie zawsze jest ono jednak obowiązkowe. Nie zawsze obejmuje też dorobek prawny UE i instrumenty współpracy sądowej.

Szkolenia na temat unijnego dorobku prawnego powinny być regularnie włączane do kształcenia początkowego przedstawicieli zawodów prawniczych, odzwierciedlając interakcję między ustawodawstwem krajowym i prawodawstwem unijnym oraz ich wpływ na codzienną pracę.

Komisja Europejska wzywa państwa członkowskie i przedstawicieli zawodów prawniczych do zagwarantowania, aby przedstawiciele zawodów prawniczych, zwłaszcza sędziowie i prokuratorzy, korzystali w czasie swojej kariery zawodowej z co najmniej tygodnia szkoleń na temat prawa unijnego i instrumentów.

¹⁸ Zob.: przypis 15 na s. 4.

*Komisja Europejska pragnie **wzmocnić współpracę** między zainteresowanymi podmiotami i aktywnie zachęcić **konsorcja lub regionalne grupy krajowych szkół prawa do opracowania wspólnych szkoleń**.*

Wykorzystanie istniejących mocnych stron na szczeblu europejskim

Istniejący organizatorzy szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości i europejskie sieci przedstawicieli zawodów prawniczych stanowią niezawodne narzędzie do zapewnienia znaczącej intensyfikacji europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości. Konieczne jest wyrównanie różnic w programach szkoleń, częstotliwości działań i liczbie uczestników.

Rola organizacji zawodowych na szczeblu europejskim

Istotną rolę koordynacyjną odegrają **europejskie stowarzyszenia** przedstawicieli zawodów prawniczych, takie jak CCBE, CNUE, ENCJ, Sieć Prezesów Sądów Najwyższych Unii Europejskiej, Europejskie forum sędziów w sprawach ochrony środowiska itp.

Są one najważniejszymi partnerami, których zadaniem będzie promowanie europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, ocena przydatności programów szkoleń i ich metod, rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych materiałów szkoleniowych oraz zapewnienie ich lepszego wykorzystania.

Europejskie stowarzyszenia przedstawicieli zawodów prawniczych mogłyby dalej rozwijać działania szkoleniowe i wspólne programy, a także dzielić się najlepszymi praktykami ze swoimi członkami. Niezwykle istotne jest ich nieprzerwane zaangażowanie w europejskie szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości.

Działania ERA i innych organizatorów szkoleń na szczeblu europejskim

Organizatorzy szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości na szczeblu europejskim mają możliwość zapewnienia szkoleń dla uczestników różnych narodowości.

ERA¹⁹ oferuje możliwości kształcenia ustawicznego dla przedstawicieli zawodów prawniczych (1 303 uczestników w 2010 r.). ERA ma bogate doświadczenie w skutecznej organizacji seminariów na temat prawa unijnego dla wielokulturowej publiczności. ERA odgrywa istotną rolę na przykład w opracowywaniu szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości w krajach przystępujących i kandydujących.

ERA organizuje letnie kursy europejskiego prawa karnego dla sędziów, prokuratorów i adwokatów ze wszystkich państw członkowskich, wykorzystując atrakcyjne metody, w tym narzędzia IT, szkoląc uczestników w zakresie korzystania z instrumentów współpracy sądowej w sprawach karnych o wymiarze transgranicznym.

Inne europejskie podmioty szkoleniowe mające w swojej ofercie szkolenia dla przedstawicieli zawodów prawniczych, obejmują: Europejskie Centrum Sądownictwa i Zawodów Prawnictwa przy Europejskim Instytucie Administracji Publicznej (EIPA), Europejski Instytut Uniwersytecki we Florencji (EUI), Kolegium Europejskie, itp.

¹⁹

[ERA](#).

Komisja Europejska będzie współpracować z ERA i organizatorami europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, uwzględniając wkład sektora publicznego i prywatnego, aby zapewnić dostępność wysokiej jakości szkoleń dla większej liczby przedstawicieli zawodów prawniczych.

EJTN²⁰ jest siecią zrzeszającą krajowe struktury szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości i ERA. Koordynuje ich działania, służy wymianie najlepszych praktyk, opracowuje wspólne programy kształcenia **sędziów i prokuratorów** do wykorzystania na szczeblu krajowym, a także organizuje seminaria przy wykorzystaniu aktywnych metod szkoleniowych. W działaniach tych co roku uczestniczy blisko 2 000 sędziów, prokuratorów i szkoleniowców. W latach 2005–2010 sieć EJTN zorganizowała **wymiany w sądach** dla 2 175 sędziów i prokuratorów, umożliwiając doświadczonym praktykom wymianę najlepszych praktyk i rozwiązań.

EJTN powinna zobowiązać się do **wzmocnienia stabilności swojej struktury i opracować** strategię dotarcia do większej liczby przedstawicieli zawodów prawniczych z większej liczby państw członkowskich. EJTN powinna skonsolidować swoje dotychczasowe osiągnięcia i rozszerzyć je poprzez wspieranie trenerów szkolących na szczeblu krajowym i lokalnym; organizowanie szkoleń we współpracy ze szkołami prawa; opracowywanie modułów szkoleń z uwzględnieniem modułów z wykorzystaniem Internetu i nośników elektronicznych oraz dążenie do osiągnięcia doskonałości pod względem metod szkolenia. Sieć EJTN może być również katalizatorem zmian, zapewniając wysoką jakość projektów szkoleniowych zgłaszanych przez **konsorcja struktur krajowych** do dofinansowania na szczeblu europejskim oraz spełnienie wymogów.

EJTN powinna osiągnąć 1 200 wymian w sądach rocznie.

Wszystkie państwa członkowskie powinny zobowiązać się do zwiększenia swoich wkładów finansowych i udziału krajowych struktur szkolenia pracowników wymiaru sprawiedliwości w EJTN, aby zagwarantować zdolność sieci do odegrania aktywnej roli.

Komisja rozważy możliwość udzielenia jeszcze większego wsparcia, pod warunkiem, że sieć wykaże się zwiększoną zdolnością do organizowania i koordynowania działań w zakresie szkolenia pracowników wymiaru sprawiedliwości.

5. KOMISJA EUROPEJSKA AKTYWNYM PARTNEREM

Aby osiągnąć ambitne cele szkolenia przedstawicieli zawodów prawniczych, Komisja będzie **aktywnym partnerem** państw członkowskich. Wnieś wartość dodaną do działań podejmowanych przez krajowe struktury szkoleniowe poprzez konkretne działania zmierzające do podwyższenia liczby, jakości, skutków i zasięgu programu europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, które będą obejmować sesje szkoleniowe, wymiany międzynarodowe i środki uzupełniające.

5.1. Opracowywanie nowych strategii ekspansji

Partnerstwo publiczno-prywatne

Jak wykazały działania stowarzyszeń adwokatów w tym względzie, szkolenia nie są prerogatywą sektora publicznego. Partnerstwa publiczno-prywatne mogą wnieść dodatkowe środki umożliwiające sprostanie wyzwaniom zmieniającej się szybko europejskiej przestrzeni

²⁰

[EJTN](#).

sądowej. Nowe wspólne porozumienia oparte na najlepszych praktykach umożliwiłyby dodatkowe szkolenia, zapewniając jednocześnie, że niezawisłości odbiorców nie zostanie naruszona. Należy zastanowić się nad szkoleniami językowymi i przy wykorzystaniu Internetu i nośników elektronicznych.

Przykładowo fińskie stowarzyszenie adwokatów organizuje szkolenia w zakresie tematyki prawnej dla prawników, sędziów i prokuratorów we współpracy z uniwersytetami w Turku, Helsinkach i Laponii, jak również z Ministerstwem Sprawiedliwości.

Instytucje takie jak ERA mogłyby odgrywać zasadniczą rolę w promowaniu współpracy publiczno-prywatnej.

Parlament Europejski zawsze wspierał współpracę z uniwersytetami. Komisja mogłaby w przyszłości promować „partnerstwa dla wiedzy” między uniwersytetami, szkołami prawa i stowarzyszeniami adwokatów, do czego zachęca strategia „Europa 2020”²¹. Zostaną wyciągnięte wnioski z trwającego obecnie projektu pilotażowego²², który skupił przedsiębiorców i instytucje szkoleniowe w celu opracowania nowych programów kształcenia i kursów, innowacyjnych metod szkoleniowych i ułatwienia przepływu wiedzy między szkolnictwem wyższym a sektorem prywatnym.

Europejski Instytut Prawa²³ połączy pracowników akademickich i przedstawicieli zawodów prawniczych w ramach projektów naukowych o praktycznych zastosowaniach. Dzięki temu może być w stanie przedstawić przydatny wkład w zakresie tematów poruszanych przez instytucje szkoleniowe, aby pomóc w wypełnieniu luk.

Komisja Europejska zamierza w dalszym ciągu zachęcać partnerstwa publiczno-prywatne do rozwijania innowacyjnych rozwiązań szkoleniowych.

Wzajemne uznawanie szkoleń

Należy przewidzieć programy uznawania w państwie pochodzenia szkoleń odbytych w innych państwie członkowskim. Przykładem może być partnerstwo między francuskimi, luksemburskimi i belgijskimi stowarzyszeniami adwokatów: ich członkowie mogą uczestniczyć we wspólnych działaniach, które zaliczają się na poczet rocznych zobowiązań szkoleniowych członków.

Czerpanie z doświadczeń

W szkoleniach dla pracowników wymiaru sprawiedliwości należy wykorzystać wiedzę specjalistyczną i doświadczenia nabyte w innych dziedzinach szkolenia zawodowego. Można w ten sposób uniknąć powielania wysiłków i promować ponowne wykorzystywanie wysokiej jakości produktów szkoleniowych.

*Komisja Europejska mogłaby zorganizować **doroczną konferencję** z udziałem przedstawicieli wszystkich zawodów prawniczych w celu opracowania nowych kierunków działań oraz ułatwienia wymiany najlepszych praktyk.*

²¹ „Przymierza dla wiedzy” lub „partnerstwa” promuje [komunikat „Unia innowacji”](#) z 2010 r., która jest jedną z inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”.

²² [Projekt pilotażowy na rzecz opracowania partnerstw dla wiedzy.](#)

²³ [Europejski Instytut Prawa.](#)

5.2. Udzielenie pomocy finansowej

W latach 2007–2010 szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości uzyskały wsparcie w postaci finansowania lub współfinansowania projektów w kwocie łącznej 35,5 mln EUR. Do tej pory ułatwiło to przeszkolenia 4 000–9000 przedstawicieli zawodów prawniczych. Biorąc pod uwagę rozmiary grupy docelowych odbiorców i konieczność nadążania za zmianami w unijnym dorobku prawnym, to jednak nie wystarczy.

Dodatkowe środki pozwoliłyby na zwiększenie liczby działań oraz rozszerzenia ich zakresu, aby dotrzeć do większej liczby przedstawicieli zawodów prawniczych i wykorzystać mocne strony wszystkich istniejących zainteresowanych podmiotów.

W ramach obecnych ram finansowych Komisja wesprze europejskie szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, nadając im **priorytetowe znaczenie** w jej aktualnych programach działań, wykorzystując wszelkie możliwe narzędzia **w celu zwiększenia pomocy finansowej**. Komisja będzie aktywnie zachęcać, w szczególności przy pomocy **dotacji**, do opracowania skierowanych do kilku państw członkowskich szkoleń na temat unijnego dorobku prawnego i krajowych systemów prawnych²⁴. Kryteria przyznania pomocy skoncentrują się na opracowaniu projektów ukierunkowanych na praktykę, wielkoskalowych i długoterminowych, wykorzystujących interaktywne metody szkoleniowe, zapewniających trwałe wyniki i docierających do możliwie dużej grupy odbiorców. Komisja udostępni też moduły szkoleniowe na temat unijnego dorobku prawnego, podobnie jak opracowane z sukcesem moduły na temat europejskiego prawa ochrony środowiska.

Komisja pracuje również nad poprawą spójności i stabilności swoich zaproszeń do składania wniosków oraz nad umożliwieniem **łatwiejszego dostępu do środków europejskich** dla podmiotów rozwijających projekty. Komisja **przeprowadza ocenę sposobów promowania udziału** w projektach europejskich szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości **Chorwacji**²⁵, **krajów kandydujących, potencjalnych krajów kandydujących i państw sąsiadujących**.

Komisja Europejska przeznaczy środki finansowe przede wszystkim na szkolenia w ramach istniejących programów, aby wspierać wysokiej jakości europejskie szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości o większym oddziaływaniu europejskim.

Aby udzielić pomocy w przeszkoleniu ponad 20 000 przedstawicieli zawodów prawniczych do 2020 r., w nowych wieloletnich ramach finansowych szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości powinny stanowić priorytet.

6. PODSUMOWANIE

Udoskonalenie szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości ma zasadnicze znaczenie dla stworzenia europejskiej przestrzeni sądowej na korzyść jednostek i przedsiębiorstw. Komisja Europejska pragnie nadać nowy wymiar szkoleniom dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, opierając się na istniejących sprawdzonych rozwiązaniach i możliwościach, jakie daje traktat lizboński.

²⁴ Wnioski nadesłane przez notariuszy zostaną wzięte pod uwagę, jeżeli dotyczyć będą unijnego dorobku prawnego w dziedzinach, w których notariusze wykonują czynności sądowe.

²⁵ [Rada Europejska z dnia 24 czerwca 2011 r.](#)

Przyszły program szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości będzie oparty na działaniach:

1. **państw członkowskich:** bazujących na istniejących mocnych stronach w celu intensyfikacji szkoleń na temat unijnego dorobku prawnego opracowanych przez szkoły prawa lub przedstawicieli zawodów prawniczych;
2. **partnerów na szczeblu europejskim:** wspierających swoją współpracę, zwiększających liczbę działań i wymian za pośrednictwem organizacji zawodowych na szczeblu europejskim, szkoleniowców lub EJTN;
3. **Komisji Europejskiej,** zwiększającej pomoc finansową na rzecz wysokiej jakości projektów szkoleniowych, promującej konsorcja szkół prawa, dążącej do przeszkolenia do 2020 r. 20 000 przedstawicieli zawodów prawniczych na szczeblu europejskim, popierającej wykorzystanie nowoczesnych technologii, w szczególności Europejskiego portalu e-Justice.

Aby szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości mogły osiągnąć poziom doskonałości wymagany od prawdziwej europejskiej kultury sądowej, konieczne jest silne zaangażowanie. Komisja Europejska wzywa wszystkie podmioty do podjęcia odpowiednich działań: należy przyznać środki w budżecie; udostępnić czas, opracować zachęty i podjąć wyraźne zobowiązania.

Komisja Europejska przewiduje, że połączone ambitne działania pozwoliłyby na to, żeby do 2020 r. liczby ponad 700 000 przedstawicieli zawodów prawniczych uczestniczyło w co najmniej jednej sesji szkoleniowej dla pracowników wymiaru sprawiedliwości lub w wymianie.